II

*(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)*

# KOMMISSIONEN

## KOMMISSIONENS BESLUTNING

**af 16. maj 1984**

**vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85**

**(IV/30.658 — Polistil/Arbois)**

**(Kun den franske og den italienske udgave er autentiske)**

(84/282/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

under henvisning til forordning nr. 17 af 6. februar 1962 [1], første forordning om anvendelse af bestemmelserne i EØF-traktatens artikel 85 og 86, senest ændret ved akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse, særlig artikel 3 og 15,

under henvisning til den anmodning om negativattest og den anmeldelse, som det italienske selskab Polistil SpA og det franske selskab Arbois-Modelud (i det følgende benævnt Arbois) i fællesskab indgav den 18. maj 1982 om at indlede proceduren, i henhold til artikel 2 og 4 i Kommissionens forordning nr. 17,

under henvisning til Kommissionens beslutning den 19. maj 1983, om at indlede procedure i sagen,

efter at have givet de pågældende virksomheder lejlighed til at udtale sig vedrørende Kommissionens klagepunkter i overensstemmelse med artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 17 og med bestemmelserne i Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 [2],

efter høring af Det rådgivende Udvalg for Monopol- og Kartelspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. DE FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

(1) Kommissionen var af et fransk selskab, der forhandler legetøj, blevet gjort bekendt med, at dette selskab stødte på en række vanskeligheder i forbindelse med indførsel til Frankrig af legetøj fra Italien.

(2) Kommissionen fik, efter at have foretaget en nærmere undersøgelse, kendskab til, at der var blevet indgået en eneforhandlingsaftale mellem Polistil og Arbois.

(3) Under de kontrolundersøgelser, som med hjemmel i artikel 14 i forordning nr. 17/62 blev foretaget hos de to selskaber, henholdsvis den 16. december 1981 og den 5. marts 1982, fik Kommissionen udleveret en kopi af den pågældende aftale. Denne var blevet indgået den 18. januar 1978 og var trådt i kraft den 1. januar 1979. Den er blevet ophævet den 31. december 1983.

(4) Den pågældende eneforhandlingsaftale blev af Polistil og Arbois anmedt den 18. maj 1982, idet de samtidig anmodede Kommissionen om en negativattest eller en fritagelse i henhold til EØF-traktatens artikel 85, stk. 3.

### A. De berørte varer og den berørte sektor

(5) De i denne sag berørte varer omfatter miniaturebiler og motorcykler, både fjernstyrede og ikke-fjernstyrede, samt modelbaner og racerbaner af mærket Polistil.

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
[2] EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

(6) Salget af sådant legetøj, der hører til gruppen af traditionelt legetøj, er for øjeblikket i tilbagegang i alle de vesteuropæiske lande. Denne tilbagegang skyldes navnlig den stadig større udbredelse af elektronisk legetøj samt en indsnævning af aldersgruppen af forbrugere, som det mere traditionelle legetøj henvender sig til, kombineret med det stagnerende fødselstal i de fleste medlemsstater. Som resultat heraf er efterspørgslen på legetøj af denne type faldet i et ikke ubetydeligt omfang, således at salget i Vesteuropa er gået ned med ca. 12 % fra 1980 til 1982, nemlig fra ± 5 mio $ til ca. 4,4 mio $.

## B. De berørte virksomheder og deres respektive markeder

a) *Polistil*

(7) Polistil er den største italienske legetøjsproducent. Selskabet havde i 1982 en omsætning på ...(1), hvoraf ca. 70 % hidrørte fra varer fremtillet af selskabet selv og de resterende 30 % fra importerede varer, navnlig fra de fjernøstlige lande.

(8) Ca. 70 % af Polistils omsætning hidrører fra salg på det italienske marked og ca. 30 % fra eksport. Eksport til EF-landene tegner sig for ca. halvdelen af den samlede eksport. Af eksporten til EF-landene i 1982 gik ca. en tredjedel til Frankrig ... .

(9) Polistils markedsandele i de forskellige EF-lande for de pågældende produkter var i 1982 følgende : ... % i Italien, ... % i Frankrig, ... % i Tyskland, ... % i Det forenede Kongerige, ... % i Nederlandene, ... % i Belgien, ... % i Danmark. Polistil eksporterede i 1982 for ... til Grækenland og for ... til Irland. Polistil eksporterer ikke til Luxembourg.

(10) Polistil sælger sine varer i Italien via tre afsætningskanaler :

i) grossister, som i visse tilfælde også importerer varer fra andre medlemsstater, og hvorigennem ca. 80 % af Polistils varer sælges ;

ii) specialiserede, detailforretninger, som aftager ca. 10 % af Polistils varer ;

iii) stormagasiner og supermarkeder som aftager de resterende 10 %.

Polistil anvender kun en prisliste ved eksport. De nugældende priser til grossister i Italien er sædvanligvis højere end eksportpriserne ; forskellen mellem disse to prislister varierer mellem ... og ... %, men kan også være større. Polistil giver stort set ikke rabat, hverken på priserne til grossister i Italien eller på eksportpriserne.

(11) I EF-landene, bortset fra Frankrig, sælger Polistil udelukkende gennem agenter, som afgiver bestillinger efterhånden som deres behov opstår, og med hvem Polistil ikke har nogen forhandleraftale.

(12) Legetøjsmarkedet i Italien er karakteriseret ved, at der findes en lang række virksomheder — over hundrede — af beskeden og til tider meget beskeden størrelse. Kun ca. ti af disse virksomheder har en omsætning, der overstiger 10 mia lire.

(13) Den nævnte krise inden for legetøjsindustrien (punkt 6) har ramt Polistil hårdt. Selskabets omsætning i 1983 var nemlig kun på ..., mod ... i 1982. Da selskabet endvidere af den italienske regering betragtes som en kriseramt virksomhed, er selskabets personale for øjeblikket omfattet af en særlig italiensk løngarantiordning, den såkaldte »cassa integrazione« (2).

b) *Arbois*

(14) Arbois er et selskab under legetøjskoncernen CEJI-Compagnie (i det følgende benævnt CEJI), hvortil hører de franske selskaber Joustra, CEJI-Interlude og Jouef. Alle disse selskaber, hvori CEJI ejer 100 % af kapitalen, opererer i Frankrig inden for legetøjsindustrien.

(15) CEJI er den største franske producent inden for legetøjsindustrien. Virksomhedens samlede omsætning i Frankrig var i 1982 på ... og dens andel af det samlede marked for legetøj i Frankrig er på omkring ... %.

(16) Arbois er et importselskab under CEJI. Selskabet importerer, fremstiller og sælger legetøj i Frankrig. Selskabets omsætning var i 1982 på ..., hvoraf ... % hidrørte fra importerede produkter og de resterende ... % fra dets egen produktion af legetøj. Cirka ... % af selskabets import kom fra EF-landene, i særdeleshed fra Italien, og der navnlig fra selskabet Polistil, samt fra Det forenede Kongerige. I 1982 importerede Arbois for cirka ... fra Polistil, hvilket svarede til ... % af det franske marked for de pågældende produkter, på hvilket CEJI har en samlet markedsandel på ... %.

(1) I den offentliggjorte udgave af denne beslutning udelades visse af tallene herefter i medfør af bestemmelserne i artikel 21 i forordning nr. 17 om bevarelse af forretningshemmeligheder.

(2) Princippet bag ordningen med »cassa integrazione« er, at regeringen for en periode på maksimalt 24 måneder finansierer 80 % af lønudgifterne til de ansatte i en virksomhed, der af regeringen betragtes som kriseramt.

(17) I Frankrig består Arbois' distributionsnet primært af :

i) selvbetjeningsbutikker, der dækker 35 % af markedet

ii) specialiserede detailforretninger, som dækker 20 %,

iii) stormagasiner, som dækker cirka 10 % af markedet. De øvrige afsætningskanaler er postordreforretninger, og supermarkeder og almindelige butikker, samt offentlige og private institutioner.

(18) I Tyskland og Det forenede Kongerige sælger Arbois sine produkter via datterselskaber. I de andre EF-lande leverer og fakturerer selskabet direkte til kunderne med en provision til agenter, der måtte have skaffet ordren.

(19) Ligesom i Italien findes der på legetøjsmarkedet i Frankrig mange produktionsenheder. Mere end 150 virksomheder fremstiller legetøj, men de er som regel ret små. Kun ti af disse har en omsætning, der overstiger 100 mio ffr.

(20) Den tidligere omtalte krise inden for legetøjssektoren (punkt 6) har ramt CEJI, der ved udgangen af 1982 havde et driftsunderskud på omkring ..., svarende til cirka ... % af selskabets samlede omsætning. Arbois havde i samme år et driftsunderskud på cirka ..., hvilket udgjorde lidt mere end ... % af CIJI's samlede underskud.

## C. Aftalen

(21) Aftalen går i hovedtræk ud på følgende :

(22) a) Polistil overdrager selskabet Arbois eneretten til salg i Frankrig af alle Polistils nuværende såvel som fremtidige produkter (artikel 1, stk. 1). Polistil kan, efter anmodning fra Arbois, sælge direkte til franske kunder, men skal i så fald betale Arbois en provision på 10 % af dette salg (tillægsbestemmelse nr. 1).

(23) b) Polistil forpligter sig til at gøre alt, hvad der er muligt for at levere Arbois varer til priser, der giver dette selskab mulighed for at videresælge varerne til konkurrencedygtige priser i forhold til lignende varer, og modvirke eventuel konkurrence fra udenlandske importører af Polistil-varer eller fra italienske grossister (artikel 1, stk. 3).

(24) c) Arbois forpligter sig til — så længe aftalen består — ikke at importere eller sælge varer i Frankrig, der kan konkurrere med Polistils varer (artikel 3).

(25) d) Arbois forpligter sig til — på visse nærmere fastsatte vilkår — udelukkende at købe sine varer hos Polistil eller hos denne virksomheds datterselskaber og/eller forhandlere (artikel 12).

(26) e) Polistil forpligter sig til at pålægge sine forhandlere, distributører og grossister forbud mod at sælge inden for aftaleområdet (artikel 14, stk. 1). Polistil fraskriver sig dog ethvert ansvar, dersom forhandlerne og distributørerne måtte foretage ulovlig import til aftaleområdet (artikel 14, stk. 2). Denne artikel er blevet ophævet den 30. april 1982.

## D. Foranstaltninger med henblik på at hindre parallelimport

a) *Sagen Crysteve Diffusion*

(27) Arbois fremsendte den 11. september 1979 en skrivelse til Polistil, hvori man klagede over parallelimport, foretaget af den franske virksomhed, Chrysteve Diffusion, som tilbød Arbois' kunder Polistil-legetøj til priser, der lå 10 til 15 % under Arbois' priser. Arbois gjorde endvidere opmærksom på, at et supermarked i Lion-området indkøbte deres varer direkte hos en grossist i Milano.

(28) Arbois var derfor af den opfattelse, at der, som det hedder i skrivelsen, var »et problem med hensyn til prisstrukturen og en mangel på sammenhæng mellem de italienske grossistpriser og eksportpriserne, til trods for at det i vor kontrakt med Deres virksomhed var aftalt, at priserne skulle fastsættes således, at man netop undgik et sådant problem«.

(29) I skrivelsen fra Arbois til Polistil hed det endvidere, »Man skal anmode Dem om at foretage undersøgelser hos alle Deres grossister med henblik på straks at standse enhver levering, der sker direkte til de franske kunder«, idet »der her foreligger illoyal konkurrence, som tolereres af Deres virksomhed (Polistil)«. De må derfor sikre, at »Deres priser til italienske grossister altid er mindst 15 % højere end Deres eksportpriser, og dette må gælde for alle varer«.

(30) Arbois fremsendte den 23. oktober 1979 en ny skrivelse til Polistil, hvori man meddelte at have bevis på, at varer, der af Arbois' franske kunder blev bestilt hos »Chrysteve Diffusion«, leveredes af virksomheden Repetto Angelo i Genova.

(31) Arbois anmodede Polistil om at »træffe de fornødne foranstaltninger over for den pågældende italienske grossist, for derved at stoppe et sådant salg på det franske marked«.

(32) Med henblik på et møde den 30. og 31. oktober 1979 i Paris anmodede Arbois Polistil om at medbringe »Repettos ordrebog for 1979, 1980-pristariffen for de italienske grossister, samt den for Arbois gældende pristarif for 1980, som — skal — ligge mindst 15 % under den tarif, der gjaldt for italienske grossister i 1980« for at bremse konkurrencen fra »Crysteve Diffusion«.

b) *Sagen Timky*

(33) Ved skrivelse af 23. maj 1980 meddelte Arbois Polistil, at firmaet Timky importerede Polistil-legetøj direkte fra italienske grossister, og solgte det videre til franske detailforretninger til den samlede tarif som den, der gjaldt for Arbois.

(34) Arbois fandt, at denne situation ikke kunne vare ved, og at Polistil derfor som det hed i skrivelsen »straks må udarbejde en ny eksporttarif, der er den eneste mulighed for at Arbois — som eneforhandler — kan operere på normale konkurrencevilkår over for denne piratimport«.

(35) Ved en ny skrivelse af 18. juni 1980 meddelte Arbois Polistil, at firmaet Timky over for det franske selskab Allumettiere havde fremsat salgstilbud og anmodede derfor Polistil om »straks at foretage de fornødne undersøgelser hos de italienske grossister, som kan tænkes at levere til den pågældende importør, således at denne omfattende import med øjeblikkelig virkning bringes til ophør«.

## E. Formålet med den indledte procedure

(36) Denne procedure vedrører alene perioden mellem den 1. januar 1979, hvor den omhandlede aftale trådte i kraft, og den 18. maj 1982, hvor aftalen blev anmeldt.

# II. RETLIG VURDERING

## A. Anvendelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 1

(37) I henhold til EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, er alle aftaler mellem virksomheder, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for Fællesskabet, uforenelige med Fællesmarkedet og forbudt.

(38) Polistil og Arbois er virksomheder i artikel 85's forstand og eneforhandlingsaftalen, der blev indgået mellem Polistil og Arbois den 18. juni 1978, er en aftale af den i artikel 85 nævnte art.

(39) Denne aftale havde blandt andet på grund af de forbundne bestemmelser i artikel 1, stk. 3, og artikel 14, stk. 1, i aftalen til formål at begrænse konkurrencen inden for Fællesmarkedet.

a) *Artikel 14, stk. 1*

(40) Denne artikel indeholder en klausul, hvorefter Polistil forpligter sig til at »pålægge sine forhandlere, distributører og grossister forbud mod at sælge inden for eneforhandlingsområdet«.

(41) Klausulen havde helt klart til formål at sikre Arbois en absolut områdebeskyttelse. Den tog nemlig sigte på for det første at forhindre videreforhandlere i andre lande, herunder navnlig i EF-landene, i at sælge Polistil-varer i Frankrig, og for det andet at forhindre franske handlende i at købe direkte hos videreforhandlerne i disse lande.

(42) Argumentet om, at en sådan forpligtelse for Polistil mistede enhver virkning som følge af bestemmelsen i artikel 14, stk. 2, hvorefter Polistil fraskriver sig ethvert ansvar for parallelimport i Frankrig, er irrelevant, da den i stk. 2 i artikel 14 indeholdte ansvarsfraskrivelse på ingen måde kan bevirke, at den forpligtelse, som Polistil frivilligt påtog sig i henhold til artikel 14, stk. 1, bortfalder.

(43) Den omstændighed, at de to selskaber (ved en skrivelse af 30. april 1982 fra Arbois til Polistil, der godkendte den) havde indvilliget i at anse aftalens artikel 14 for ophævet og ugyldig med tilbagevirkende kraft kan ikke udslette den pågældende artikels konkurrencebegrænsende karakter, endsige den heraf følgende konkurrencebegrænsende adfærd (jf. punkt I.D).

b) *Artikel 1, stk. 3*

(44) Ved den her nævnte artikel forpligtede Polistil sig til at levere varer til Arbois til priser, der gav dette selskab mulighed for at videresælge varerne til konkurrencedygtige priser med det formål bl.a. at »modvirke eventuel konkurrence fra udenlandske importører af Polistil-varer eller fra italienske grossister«.

(45) Denne klausul bevirker, at Polistil ved salg af sine varer til Arbois ikke frit kan fastsætte sine priser som en funktion af vilkårene på det pågældende marked, de leverede mængder og virksomhedens forretningspolitik.

(46) Denne klausul tilsigtede desuden, at gøre det muligt for Arbois — som i øvrigt også rent faktisk har påberåbt sig den over for Polistil (jf. punkt I.D) — at modvirke ikke blot konkurrence fra varer af samme art som aftalevarerne men også konkurrence fra aftalevarer, der eventuelt måtte blive parallelimporteret, ved at tilskynde de, der foretager sådan import, til ikke at gøre dette eller endog ved at hindre dem deri.

(47) Argumentet (1), hvorefter artikel 14, stk. 1, ville være »i modstrid med artikel 1, stk. 3, i det omfang, hvor Polistil over for Arbois forpligter sig til at anvende priser, der giver Arbois mulighed for at klare sig i konkurrencen med Polistil-varer, der importeres ved parallelimport ... dvs. fænomenet parallelimport er her anerkendt og dermed accepteret« kan iøvrigt ikke godtages (2),

(48) De to sager, der er nævnt ovenfor under punkt I.D, viser, at artikel 14, stk. 1, der på ingen måde er i strid med artikel 1, stk. 3, og ej heller neutraliseres heraf, udgør den anden retlige forudsætning for, at disse to bestemmelser kombineret kan sikre Arbois en absolut områdebeskyttelse. Artikel 1, stk. 3, bidrager i realiteten til at gøre den i artikel 14, stk. 1, indeholdte konkurrencebegrænsning mere effektiv.

(49) Polistil har endelig anført, at selskabet på ingen måde har modsat sig parallelimport men tværtimod »lige fra (kontrakt) forholdet blev indgået gennem sin adfærd har bidraget til at fremme sådan import: klagerne fra eneforhandleren vedrørende Crysteve Diffusion og Timky er det mest klare bevis på denne adfærd«, idet denne adfærd skal være sket i bevidst strid med de bestemmelser i aftalen, der er i strid med konkurrencereglerne. Heller ikke dette argument kan godtages. Som anført af Domstolen i dommen i sagen Grundig/Consten« ... behøver man ved anvendelsen af artikel 85, stk. 1 ikke at tage hensyn til en aftales faktiske følger, såfremt det viser sig, at aftalen har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen« (3). Der er ingen tvivl om, at bestemmelserne i artikel 1, stk. 3, og i artikel 14, stk. 3, klart havde et sådant konkurrencebegrænsende formål.

(50) De forbundne bestemmelser i artikel 1, stk. 3, og artikel 14, stk. 1, i aftalen var i stand til at påvirke handelen mellem medlemsstater, eftersom de tilsigtede at forbyde Polistil's øvrige aftaleparter uden for Frankrig, herunder navnlig selskabets italienske grossister, at sælge i Frankrig og således at sikre Arbois en absolut områdebeskyttelse. Det må i denne forbindelse erindres, at Domstolen i sin dom i sagen Miller International (4) har udtalt, at artikel 85, stk. 1, i traktaten ikke kræver »bevis for, at sådanne aftaler faktisk har påvirket denne handel (mellem medlemsstater) mærkbart, hvilket i øvrigt i de fleste tilfælde vil være vanskeligt at godtgøre i fornødent omfang, hvorimod artiklen kræver bevis for, at disse aftaler kan have en sådan virkning« og derefter i samme dom har fastslået at »eksportklausulerne (er) en form for konkurrencebegrænsning, som i kraft af deres beskaffenhed i sig selv bringer samhandelen mellem medlemsstater i fare«.

(51) Arbois' argument om, at denne påvirkning af samhandelen ikke ville være mærkbar, må desuden forkastes, når man tager blandt andet de pågældende virksomheders markedsandele i betragtning (jf. punkt 9 og 16). I så henseende har Domstolen i sin dom i sagen AEG-Telefunken (5) henvist til sin ovenfor omtalte dom i sagen Miller International og udtalt, at en virksomhed, der dækker omkring 5 % af det pågældende marked er »en virksomhed, der er tilstrækkelig betydelig til, at dens adfærd principielt kan påvirke handelen«.

På denne baggrund kan det ikke bestrides, at de pågældende bestemmelser kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne på en måde, der kan skade virkeliggørelsen af de for fællesmarkedet opstillede mål.

## B. Fritagelsen hjemlet i Kommissionens forordning nr. 67/67/EØF (6) anvendes ikke

(52) Eneforhandlingsaftaler er i medfør af artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 67/67/EØF omfattet af en generel fritagelse fra forbudet i artikel 85, stk. 1, såfremt de opfylder de betingelser, der er fastsat i forordningen. Forordning nr. 67/67/EØF har ikke været i kraft siden den 1. juli 1983 ; i henhold til artikel 7 i den nye forordning (EØF) nr. 1983/83 (7) finder bestemmelserne i forordning nr. 67/67/EØF dog fortsat anvendelse på aftaler, der er trådt i kraft før den 1. januar 1984.

(1) Jf. skrivelse af 17. maj 1982 fra Arbois' ledelse til Kommissionen.
(2) Samme argumenter er anført i bilag 3 til anmeldelsen.
(3) Domstolens dom af 13. 7. 1966 i de forbundne sager nr. 56/64 og 58/64 — Grundig/Consten — Sml. 1966, s. 429 = Specialudgaven 1965-1968, s. 245.
(4) Domstolens dom af 1. 2. 1978 i sag nr. 19/77 — Miller International Schallplatten GmbH — Sml. 1978-2, s. 131 f.f.
(5) Domstolens dom af 25. 10. 1983 i sag nr. 107/82 — Allgemein Electricitats-Gesellschaft AEG-Telefunken AG (endnu ikke trykt).
(6) EFT nr. 57 af 25. 3. 1967, s. 849/67.
(7) EFT nr. L 173 af 30. 6. 1983, s. 1.

(53) Den foreliggende aftale kan ikke nyde godt af den ved forordning nr. 67/67/EØF givne fritagelse, idet artikel 1, stk. 3, og artikel 14, stk. 1, i aftalen pålægger aftalepartnerne konkurrencebegrænsende forpligtelser, der går ud over, hvad artikel 1, stk. 1, og artikel 2, stk. 1, i forordningen tillader. Desuden tilsigter disse to bestemmelser tilsammen at begrænse mellemhandleres og brugeres muligheder for at skaffe sig aftalevarerne hos andre videreforhandlere inden for fællesmarkedet, hvilket i henhold til artikel 3, litra b) i forordningen udelukker anvendelsen af den generelle fritagelse.

## C. EØF-Traktatens artikel 85, stk. 3 anvendes ikke

(54) I medfør af artikel 85, stk. 3, kan bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, erklæres for uanvendelige på enhver aftale mellem virksomheder, som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varer eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at forbrugerne sikres en rimelige andel af fordelen herved, og uden at der:

— pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål;

— gives disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

(55) En aftale skal — for at kunne opnå fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3 — være anmeldt i overensstemmelse med artikel 4 og 5 i forordning nr. 17/62, medmindre den falder ind under en af de kategorier, der er angivet i artikel 4, stk. 2. Den foreliggende aftale falder ikke ind under nogen af disse kategorier, og er derfor ikke fritaget for anmeldelse.

(56) Det af Polistil fremførte argument, hvorefter selskabet måtte være fritaget for at anmelde aftalen i henhold til artikel 4, stk. 2, litra a), i forordning nr. 17/62, eftersom det aldrig havde anvendt aftalens artikel 14, stk. 1, og eftersom artikel 1, stk. 3 blot begrænsede Arbois' frihed til at fastsætte sine priser kan ikke godtages af de allerede anførte grunde (jf. punkt 49).

(57) I henhold til artikel 6 i forordning nr. 17 kan der derfor ikke meddeles fritagelse til aftalen i henhold til artikel 85, stk. 3, for så vidt angår den periode, der er genstand for nærværende beslutning.

(58) Desuden opfyldte de pågældende kontraktbestemmelser, der havde til formål at sikre Arbois en absolut områdebeskyttelse, ikke de i artikel 85, stk. 3, fastsatte betingelser for fritagelse, og navnlig ikke den første betingelse. Man kan nemlig ikke se, hvordan de pågældende bestemmelser på nogen måde kunne have bidraget til at forbedre fordelingen af de pågældende varer.

## D. Artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 anvendes ikke

(59) Kommissionen kan i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 ved beslutning pålægge virksomheder bøder på mindst 1 000 og højst 1 000 000 ECU, idet sidstnævnte beløb dog kan forhøjes til 10 % af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen, såfremt de forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 1. Ved fastsættelsen af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og dens varighed.

(60) Kommissionen er af den opfattelse, at det i det foreliggende tilfælde er begrundet at pålægge en bøde. Den kombinerede anvendelse af artikel 1, stk. 3, og af artikel 14, stk. 1, i den pågældende aftale udgør en overtrædelse, der er begået forsætligt eller i hvert fald uagtsomt. De to aftaleparter vidste eller burde have vidst, at de pågældende klausuler, der var indsat med henblik på at forhindre parallelimport og sikre Arbois en absolut områdebeskyttelse, kunne udgøre konkurrencebegrænsninger i strid med forbudet i artikel 85, stk. 1. Dette gælder så meget desto mere, som både Kommissionen og Domstolen flere gange har erklæret klausuler, hvis formål er at sikre en absolut områdebeskyttelse, for ulovlige.

(61) Det af Arbois fremførte argument om, at selskabet — da det indføjede de pågældende klausuler — ikke var sig bevidst, at det handlede i strid med traktatens konkurrenceregler, og at det ej heller var blevet gjort bekendt hermed af sine juridiske rådgivere, kan ikke, således som det også fremgår af Domstolens dom i sagen Miller International [1], fritage Arbois for ansvaret for den begåede overtrædelse.

---

[1] Citeret allerede (jf. fodnote punkt 50).

(62) Aftalen, som er genstand for nærværende beslutning, trådte i kraft den 1. januar 1979. Den 30. april 1982 blev parterne enige om at »anse artikel 14 i aftalen for ophævet og ugyldig med tilbagevirkende kraft« (jf. punkt 43). Aftalen blev i øvrigt anmeldt den 18. maj 1982. Aftalen ophørte den 31. december 1983. Under disse omstændigheder kan det lægges til grund, at overtrædelsens varighed, som skal tages i betragtning ved pålæggelse af bøder, har udgjort lidt mere end tre år.

(63) Hvad angår overtrædelsens grovhed, er der ved fastsættelsen af størrelsen af den bøde, der pålægges hver af virksomhederne, taget hensyn til følgende omstændigheder :

a) de i aftalen indholdte klausuler, der er genstand for nærværende beslutning, udgør en alvorlig overtrædelse aftraktatens bestemmelser. De modvirker således den frie udveksling af varer inden for Fællesskabet og vanskeliggør dermed gennemførelsen af det enhedsmarked, som er et af traktatens formål.

b) Omsætningen, der er opnået i de af overtrædelsen omfattede produkter (jf. punkt 7 og 16), har været af begrænset størrelse, og det pågældende marked frembyder en konkurrencepræget struktur.

c) Virksomhederne, som nærværende beslutning er rettet til, har efter at have erfaret Kommissionens indgriben besluttet hurtigt at ophæve artikel 14 i den omhandlede aftale og at anmelde denne.

(64) Kommissionen har derfor — henset til de nærmere omstændigheder — besluttet at pålægge såvel Polistil som Arbois en bøde, hvis størrelse er angivet i artikel 2 i denne beslutning —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING :

*Artikel 1*

Bestemmelsen i artikel 1, stk. 3, kombineret med bestemmelsen i artikel 14, stk. 1, i aftalen mellem Polistil og Arbois, der blev indgået den 18. januar 1978, og som trådte i kraft den 1. januar 1979, tog sigte på at beskytte mod parallelimport til det franske marked, og udgør derfor en overtrædelse af traktatens artikel 85.

*Artikel 2*

1. For den i artikel 1 nævnte overtrædelse pålægges nedennævnte virksomheder følgende bøder :

— Polistil en bøde på 30 000 (tredive tusinde) ECU svarende til 41 405 700 lire.

— Arbois en bøde på 30 000 (tredive tusinde) ECU, svarende til 206 491,80 ffr.

2. Disse bøder skal indbetales :

— af Polistil på EF-Kommissionens konto nr. 26952-018 i Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Servizio Estero, Milano,

— af Arbois på EF-Kommissionens konto nr. 5.770.0065 i Societe Generale, Agence Internationale, Paris —

senest tre måneder efter meddelelsen af denne beslutning.

*Artikel 3*

Denne beslutning er rettet til :

— Arbois-Modelud,
14-22, rue Bon-Houdart,
BP 32,
F-93700 Drancy ;

— Polistil SpA,
Corso Europa 1,
I-20020 Lainate.

Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i medfør af artikel 192 i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Udfærdiget i Bruxelles, den 16. maj 1984.

*På Kommissionens vegne*

Frans ANDRIESSEN

*Medlem af Kommissionen*